

מספרות המחקר

Zion / ציון, Vol. (תשנ"ו), (סא, חוברת ב' (תשנ"ו), pp. 253-255

Published by: [Historical Society of Israel/](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70035511>

Accessed: 01/12/2011 16:53

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel/ is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion /*.

<http://www.jstor.org>

מספרות המוזיקר

גרשון בן־דוד, לזרוק אל תוך הרוח, ניסויים במטא־ברבריות – שירים, הוצאת שטראלנר מנוסקריפטה, בעריכת רנטה בירקנהאור ואוטו דב קולקה, 65 + 57 עמ'.

ספר שירה של המשורר גרשון בן־דוד (קלן, 1930 – ירושלים, 1975). שירתו של בן־דוד מתמודדת עם זיכרון השואה ומתרכזת בנושא מתחנה ההשמדה אושוויץ, על עולם המושגים והסימבוליקה שלו. בספר חלק עברי, הכולל את השירים בעברית בתרגומם של אוטו דב קולקה ואברהם הוס; סקירה קצרה של הוס על שירת בן־דוד, ומסה קצרה של סוזאן ברנופסקי 'המשורר אחרי אושוויץ'. החלק הגרמני כולל את השירים בליווי הערות קצרות וכן מסה קצרה של אנה בירקנהאור 'אחיו הבל'. שני החלקים מסתיימים בעמוד מרכזי אחד: 'יזכור'.

ברנרד לואיס, היהודים בארצות האסלאם, תרגמה מרים שקד, מרכז זלמן שזר, ירושלים תשנ"ו, 184 עמ', מפתח.

תרגום מאנגלית של הספר *The Jews of Islam*, שיצא לאור בשנת 1984 בעקבות סדרת הרצאות. הספר מתאר את חיי היהודים תחת האסלאם, מראשיתו עד למאה הכ', מזויות מבט שונות: כלכלית, פוליטית ותרבותית. הפרק הפותח מציג את האסלאם מול דתות אחרות. בפרק השני מתוארים חיי היהודים במהלך ימי הביניים. הפרק השלישי עוסק בימי הביניים המאוחרים ובראשית

התקופה המודרנית. הפרק החותם עוסק בשלהי המאה הי"ט ובמאה הכ'.

גלעד – מאסף לתולדות יהדות פולין, יד (1995), אוניברסיטת תל אביב, המכון לחקר התפוצות והפדרציה העולמית של יהודי פולין, ריא+244 עמ'.

קובץ מאמרים, ביקורות ספרים ורשימת פרסומים, בעברית ובאנגלית, על תולדות יהדות פולין. בין המאמרים נזכיר את מאמריהם של אדם טלר, ספר הזיכרונות של שלמה מימון – בחינת מהימנות; חנא שמרוק, 'ספר דברי האדון' של יעקב פרנק וגלגוליו מיידית לפולנית; מנדל פייקאז', החסידות באספקלריית 'תפארת שלמה' לר' שלמה מרדומסקי; מרדכי זלקין, בית המדרש לרבנים בוילנה בין דימוי למציאות; שלמה נצר, 'האנטישמיות הכלכלית' בפולין בשנות העשרים; עמנואל מלצר, בעיית הגזענות בחברה הפולנית בשנים 1933–1939; שמואל ורסס, בין יהודים לפולנים בשני סיפורים של מנדלי מוכר ספרים; יהודית קליק, התכירה היהודית בעיני השלכטה במאות הי"ז–הי"ח; איוגניה פרוקופ־יאניץ, המודרנה היהודית בגליציה; גרשון בקן, היחסים בין 'אגודת ישראל' לתנועה הציונית בפולין שבין שתי מלחמות העולם.

אליעזר דומקה, בצל צלב הקרס – המבורג ויהודיה, 1928–1933, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, ירושלים תשנ"ה, נספת, ביבלי, מפתח.

[ציון – רבעון לחקר תולדות ישראל, שנה סא (תשנ"ו)]

ההיסטורית הישראלית, תחת הכותרת 'תרבות עממית ותרבות ממסדית'. המסה הפותחת, של אסתר ורברט כהן, עוסקת בבירור הקשרים שבין תרבות עממית לתרבות עילית. מאמרים אחדים עוסקים בממדים עקרוניים וספציפיים של התרבות העממית. במאמרים אחרים נערכת השוואה בין נקודות ראות עממיות לפרספקטיבה 'גבוהה' של תרבות. במאמרים רבים עולה הנושא של יצירת נהגים עממיים, טקסטים וטקסים לקול הרחב וכן נדון בהרחבה נושא הדרשות.

הספר מבוסס על דוקטורט באותו נושא, והוא מתמקד בקורותיה של קהילת המבורג בשנים שקדמו לעליית הנאצים לשלטון. פרק א' מתאר את חיי העיר המבורג ואת מקומה של הקהילה היהודית בתוכה. פרק ב' בוחן את השפעת המשבר הכלכלי על חיי העיר בכלל והקהילה היהודית בפרט. פרק ג' עוסק במשבר הפוליטי, בעליית האנטישמיות ובתגובת הקהילה היהודית – התארגנות עצמית, עיתונות מקומית ופעילות פוליטית. הפרק המסיים מוקדש לשנה הראשונה (שנת 1933) ב'רייך השלישי'.

תשובות הגאונים החדשות ועמן תשובות פסקים ופירושים מאת חכמי פרובאנס הראשונים, מהדורת שמחה עמנואל, מכון אופק, ספריית פרידברג, ירושלים תשנ"ה, 367 עמ', מפתחות.

דרשות ר' יצחק קארו, מהדורת שאול רגב, הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן תשנ"ו, 316 עמ', מבוא, ביבל', מפתחות.

ספר נוסף בסדרו: 'מתורתן של גאונים וראשונים, ספרים היוצאים לאור לראשונה על פי כתבי יד', בעריכת הרב אברהם שושנה. בספר נדפסו תשובות של גאונים ושל חכמי פרובנס על פי כתב יד מוסקבה, גינצבורג 566. הטקסט מלווה בהערות שוליים, המבררות את נוסח הכתוב ואת המקורות של ההלכות הנזכרות. את הספר פותח מבוא על כתב היד, מקורותיו ומקומו בספרות ההלכה של זמן כתיבתו, המאה הי"ב.

דרשות ר' יצחק קארו (טולידו, 1458 – ירושלים, 1535) מתפרסמות כאן לראשונה, על פי כתב יד יחיד מאוקספורד, ספריית הבודליאנה 987. הספר כולל עשרים וחמש דרשות, שנכתבו ונישאו בציבור במועדים ובאירועים מיוחדים. הם מחולקים לארבעה נושאים: אבלות, ברית מילה, חתונה ומועדים. רוב הדרושים עוסקים בשאלות של הישארות הגפש ותחיית המתים. לספר הקדים העורך מבוא, על מחבר הדרושים ועל מאפייני החיבור.

Esther Benbassa (ed.), *Memoires juives d'Espagne et du Portugal*, edition Publisud, [n.p.] 1996, 365 pp.

התרבות העממית – קובץ מחקרים, בעריכת בנימין זאב קדר, מרכז זלמן שזר, ירושלים תשנ"ו, 444 עמ', מפתח.

קובץ מאמרים בעריכת אסתר בנבסה על זיכרון גירושי היהודים מספרד ומפורטוגל. הספר נחלק לחמישה חלקים: (א) זיכרונות

אסופת מאמרים המבוססת על הרצאות שהושמעו בכנס השנתי ה-15 להיסטוריה (ינוי 1991), מטעם מרכז זלמן שזר והחברה

חסידות מזרח אירופה (ר' אליאור, מ' חלמיש, ק' גרופינגר).

Semitica Escorialensa Augustiniana,
Homenaje a Fray Luciano Rubio, Osa,
CCVIII, 2–3 (Mayo-Diciembre 1995)

קובץ מאמרים שהופיע ככרך בכתב העת של המנזר באסקוריאל. בין יתר המאמרים נציין את קרלוס קרטה-פרונדו ויולנדה מוריני-קוך על נוצרים פרוטסטנטים ויהודים באבילה, את מאמרו של גרסיה קסר על לשונו הפיוטית של משה אבן-עזרא, ואת מאמרו של סטורנינו אלברוז-טוריאנו על הקשר בין הרמטיקה לקבלה ביצירת אלפונסו דה-מנדוזה.

Paul Wexler, *The Non-Jewish Origins of the Sephardic Jews*, State University of New York Press 1996, 321 pp., index

המחבר עוקב אחר היווצרותה של יהדות ספרד מתוך קבוצות אתניות ברבריות, ערביות ואירופאיות שהתגיירו, ומבסס את טענתו על מחקר בלשני של השפות שבהן השתמשו יהודי ספרד. פרק הפתיחה מציג גישות מחקריות לנושא האתניות היהודית ומיתוסים אתניים. פרק ב' מוקדש לתופעת ההתגיירות באסיה, באפריקה ובאיזור האיברי עד למאה ה'ג'. פרק ג' דן בהגירת היהודים מספרד לצפון אפריקה ובהיווצרות המונח 'ספרד'. שני הפרקים הבאים – עיקרו של הספר – עוסקים בשורשים הברבריים-הערביים של יהדות ספרד ובתהליכי ההיטמעות של קבוצות אלה בתוך הקבוצה האתנית היהודית.

נסתרים' ('Memoires occultes') – השפעת האנקוויזיציה ותרומת המומרים לשמירת הזהות היהודית; (ב) 'זיכרונות מומרים' ('Memoires marranes') – זיכרון המומרים בדימוי העצמי בדורות הראשונים לגירוש; (ג) 'זכרונות תרבותיים' ('Memoires cultu-relles') – הכלים התרבותיים לשמירת הזיכרון; הקבלה, כתובות הקבר והתרגומים בלאדינו; (ד) 'זיכרונות הגלות' ('Memoires d'exile') – קהילות היהודים המומרים בבאיון, בטאנג'יר, בטוניס ובאמריקה הלטינית; (ה) 'זיכרונות חוצים' ('Memoires croisées') – התפוצה הספרדית ותופעת הזיכרון עד למאה העשרים, כפי שהיא עולה בקרב צאצאיהם של גולי ספרד ובציבור הרחב: משכילים, מחברים בידיש ואשכנזים בארץ ישראל.

Peter Schäfer & Joseph Dan (eds.), *Gershom Scholem's Major Trends in Jewish Mysticism 50 Years After*, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen 1933, pp. 336

אסופת מאמרים בעקבות כנס לציון חמישים שנה להופעת ספרו של ג' שלום: *Major Trends in Jewish Mysticism*. המאמרים עוסקים בנושאים מרכזיים שעלו באותו ספר ובמחקרים אחרים של שלום. הם מחולקים לכמה חטיבות: הרצאת פתיחה (צ') ורבולובסקי), ספרות המרכבה (א') גרינוולד, מ' פישבין, פ' שפר, פ' אלכסנדר), חסידי אשכנז (י') דן, א' מרקוס), אברהם אבולעפיה (מ') אידל, ר' קינר), חוג העיון (מ') וורמן), ספר הזהר (ד') מאט, אל' וולפסון), הקבלה הלוריאנית (י') יעקבסון, ר' מרז), שבתי צבי והתנועה השבתאית (צ') ורבולובסקי, ה' לוין).